

זכות התגובות

והשבוע, אחרי המאמרים הקודמים שהציפו את נושא צמצום ההוצאות בשמחות, ניתן את הבמה לקוראים הרבים שביקשו להשמיע את עמדתם ■ צאו וראו מאי עמא דבר

נתחיל לתת תשומת לב דווקא לאלה שמסתפקים במועט, ונדבר על אותן חתונות שלא היה שם לכאורה כלום, והם הגיעו בסופו של דבר להמון. אולי בני הנוער יבינו שאף אחד לא עומד לדבר על איזו מנת פתיחה ואילו פרחים היו אצלם בחתונה, ואז הם ילמדו להתמקד בדבר האמיתי. **ש. אייכלר**

מאיפה המחירים המופרזים?

רציתי להוסיף פרט שלא הוזכר וצריך תיקון, והוא: המחירים המופרזים שלוקחים בעלי המקצוע הקשורים לנושא החתונות. תסכימו שזה מוזר: אנשים בקושי מרוויחים שכר מינימום שהוא 28 ש"ח לשעה, אך כשמחתנים לוקחים מהם על זמר ל-4 שעות 2,000 ש"ח, בדרך ל-3 שעות 3,000 ש"ח, תזמורת לכמה שעות 3,000 ש"ח, צלם לכמה שעות 2,500 ש"ח, השכרת בגדי ארועים לילדות ללילה אחד 500 ש"ח. מאיפה הגענו למחירים הללו?

והרי אפי' פרופ' מנחם שלמד והשקיעו בו שנים ויש לו אחריות על חיים, לא לוקח כאלו מחירים אסטרנומיים לשעה, ואילו כאן — הותרה הרצועה. אין זמר שיעלה על הדעת לקחת 50 שקל לשעה. הוא לוקח 500 שקל לשעה. למה? ומה שמגוחך הוא, שכל הכסף שמשלמים עבור ההוצאות הללו — מגיע מהגמ'חים שמקבלים לצורך חתונה. אז תאמרו לנו: האם צודק לקחת גמ'ח לשלם מחירים לא פרופורציונליים?

המשיכו עם הכתבות ונקווה שהדברים יתקבלו ונראה שינוי בהקדם, ומכך יהיו טובה ושמחה אמיתית לכלל ישראל. כך נוכל להיות בליל החתונה של הצאצאים בלב שמח אמיתי ושיתרבו שמחות, ולכולם יהיה נחת מהילדים ברוגע ובלי לחצים מיותרים.

ב.ג.ד.

חסכון לא יעזור

שלום רב וישר כח רב על כל הכתבות. ראשית, חשבתי שאם מכל ההתארגנות מלחסוך בנישואי הילדים יצאו מכך דברים למעשה, אין ספק שכל הזכויות יהיו שמורות לכם. בקשר לנאמר במסגרת תחת הכותרת 'אין סיכוי לחסכון', נזכרתי ששמעתי פעם בשם אחד ממגירי השיעורים שלי, שהחילוק בין זה שחסך בכל השנים, לזה שלא חסך, זו השאלה האם תוכל להגיע לחתונה עם טנדר ספיישל, או שגם לזה לא יהיה לך כסף, מפני שההוצאות כ"כ מרובות שבערב חתונה שניהם נשארים באותו מצב...

בעבר, כשהיתה אצלינו בביהכ"נס מגבית של אחת מקרנות ה'עזר נישואין' אמר אברך אצלינו בשולחן, שהרי כשמגיעה עת דודים, בד"כ כל אחד פונה לקחת הלואה ובגיל 40 פלוס הרבה יותר קשה לייצר הוצאה חדשה של ההחזר, אך במקום זה יש לעודד את הצעירים לחסוך את הסכום הזה בכל חודש (והרי זה כמו שמייצעים כל הזמן

ענק נותנים מיקסר עם כמה פרחים מסביב (יש כאלה שנותנים יותר מכמה פרחים...), לפחות כאן הכסף הולך למשהו שימושי.

כולם יגידו לכם שמתחתנים רק פעם אחת בחיים, ולכן צריך להשקיע. ואני אומרת שדווקא בגלל שמתחתנים רק פעם אחת, זו בדיוק הסיבה שצריך להשקיע כמה שפחות! כי יום אחרי זה לא נשאר לכם כלום מכל ההשקעה! עדיף להשקיע את הכסף בארון טוב, או בדירה, שזה משהו שתמשיכו ליהנות מזה שנים ולא רק לארוע של לילה אחד! המלצה נוספת לחסכון: שבת שבע ברכות. מה הסיבה שצריך לשכור אולם וקייטרינג ולהוציא כ-15,000 שקל לשבת, כשאפשר פשוט לעשות את זה בבית. נשמע מוזר? ובכן, משפחת החתן אוכלים בביתם, ומשפחת הכלה אוכלים בביתם כאשר שם כמוכר אוכל גם החתן. לקראת ברכת המזון, משפחת החתן מגיעים לבית משפחת הכלה, עושים את השבע ברכות וברכת המזון ובוזה זה הסתיים... אגב, ממעקב אחרי אנשים שמתי לב, שדווקא אלה שקיבלו דירה מההורים נמצאים בחובות גדולים יותר מאשר אלה שקיבלו חלק והשאר במשכנתא. כנראה שהסיבה לכך זה עצם הענין, שמיד אחרי החתונה אין לצעירים אלו, הוצאות, ואז הם לא לומדים לנהוג בחסכון. מי שיודעים שהם צריך לשלם כל חודש משכנתא, קולטים טוב מה זה החיים האמיתיים, והם מתנהלים בהתאם. אפשר לעזור חצי שנה עד שנה, אבל כל זמן שהצעירים יודעים מה עומדות להיות ההוצאות החודשיות שלהם, הם לומדים לחסוך! לחילופין, מכיון שקיבלו כסף קל, הם מנסים להשקיע את הדירה בכל מיני השקעות הזוויות ומפסידים על הדרך.

בכל מקרה, אל תורידו את הנושא מסדר היום. אולי אם

השבוע נעשה הפסקה קטנה: לאחר שבשבועות הקודמים הועלה נושא צמצום ההוצאות ונידון מכמה זוויות, אם כי הוא טרם מוצה די הצורך, נבקש לפנות את הבמה ולהעביר את המיקרופון לכמה מתוך מכתבי הקוראים שהגיעו למערכת בעקבות אותן כתבות.

המטרה היא, מעבר ל'רווח להתבונן' שנדרש, לספק הצצה לדעת הקהל, שמסתבר כי היא כיום אחידה. קיימת תמימות דעים מוחלטת, באשר לצורך הקיים לחולל שינוי. אמנם, קיימות דעות שונות באשר לפתרון המומלץ ולדרך שבה יש לנקוט כדי להגיע לאותו שינוי מיוחל, אך אין ספק כי שינוי מוכרח שיבוא.

נביא אפוא את הדברים, חלק ממכתבי הקוראים שהגיעו, כשהם מובאים בשינויי עריכה מתבקשים. האזינו להם וראו מאי עמא דבר, מה הם היום רחשי ליבו של הציבור ומה הוא מבקש.

לפתור מהשורש

בעיני, בעיית רמת החתונות מתחילה אצל בני הנוער. כאשר בשיבות וכן בסמינרים נמצאים כולם בתחרות חברתית מי קיבל יותר. כשצריכים להראות לכולם מה קיבלתי — כאן מתחילה הבעיה!

ולכן, צריך להסביר לבני העשרה, מה זה לחתן ילדים: נתחיל בהתחלה: בחור יקר, כל שקל שאתה עומד לקחת מאביר, תדע לך, שבעוד כעשרים שנה תצטרך לשלם על כל שקל — 10 שקלי! אין לך הלוואה עם ריבית כזאת בשום מקום!

לקחת מההורים שלך דירה, תצטרך לתת 10 דירות. לקחת ריהוט ב-20,000 ש"ח. תצטרך לתת 200,000 ש"ח. אם יצא לך לדבר עם בחורים ותשאל אותם מה הסיבה שהם מסוגלים לקחת מהוריהם כל כך הרבה. אחד התירושים שתשמע הוא, שאבא שלו לא הצליח, נעבעך, לחסוך. הוא, לעומת זאת, בטוח בעצמו שיהיה סוחר גדול וירוויח הרבה כסף ויחסוך וכו'. אך משום מה, הוא לא מבין מתמטיקה בסיסית.

אז הנה החשבון לכל אותם בחורים שחושבים שהם יוכלו לחסוך: נניח ותצליחו לשים בצד 2,000 ש"ח כל חודש. אולי תצליחו בכמה שנים הראשונות, לאחר מכן גדלות ההוצאות עם הרחבת המשפחה, ויש בריתות, בר מצוות וכו', שגומרים כל חסכון.

אבל נניח ובאמת תעבדו קשה ובאמת תצליחו לשים בצד 2,000 ש"ח כל חודש. בקיצור, חשבון פשוט יוצא 24,000 ש"ח לשנה, 480,000 ש"ח ל-20 שנה. נשמע לכם הרבה? אז זהו. בשביל 10 ילדים זה אולי יספיק ליום החתונה וקצת מהנדוניה... היכן הכסף למקדמה לדירה? אופס?

אז איך בכל אופן מחתנים ילדים? רק ה' יודע...

למשל, נושא הפרחים, מתחיל באירוסין שנותנים זר פרחים חי, שאחרי כמה ימים לא נשאר מזה זכר. יצויין, שהיום שינוי במועט את המנהג ובמקום להשקיע בזר פרחים

לחיות בתבונה, במקום שלם אחרי התשלום תחסכו אצלכם סכום זה לפני כן). אמנם אצל הילד החמישי לא נראה שנוכל להתקיים מזה, אבל עכ"פ קצת אויר לנשימה בתחילת הדרך.

והכי חשוב לזכור שיש עוד שותף בכל המערכת הזאת – שהוא ורק הוא המשפיע!

שוב יישר כח,

ד' מבית שמש

להתאגד

יישר כח על שכתבתם על נושא חשוב זה, נא לא להורידו מעל הפרק. אני חיתנתי כבר 7 ילדים, וזה עדיין לא המחצית ב"ה, והשי"ת יעזור.

לפענ"ד הפתרון צריך להיות להקים ארגון כלל חסידי שבו יהיו חברים כל הקהילות הגדולות, וכל מי שירצה, יצטרף לארגון הזה. לארגון הזה יהיו תקנות כמה ואיך לחסוך, ומי שיצטרך יקבל הנחות והטבות ע"י הארגון. שכן, א"א לעשות תקנות לכולם, כי יש בכל קהילה גבירים ולא שייך לחייבם בכל התקנות. מאידך, בלי ארגון, קשה מאד לעמוד בלחצים נגד הזרם. אבל אם יקום כזה ארגון, ועוד לפני השידוך יאמר למחותן אני שייך לארגון הזה ואנו עומדים לפעול לפיו, אז יהיה לו גב חזק וגם למשפחה שלו לבד יהיה קל מאד.

אותו ארגון יידרש לתקן תקנות שהן צורך השעה, והייתי מציע ללכת על תקנות דרסטיות. למשל צלם – זה דבר מיותר. אפשר לקנות שתי מצלמות וליתן אותן במתנה למי שיעשה תמונות בצד הגברים ובצד הנשים. וזו רק הצעה אחת. אולי נשמע מוזר, אבל הלב כואב מאד ברגע שאתה מוציא כסף בגלל שכולם עושים ככה ואין לך כלל יכולת לשנות, כי "כך עושים כולם".

ח' קליין

אולמות קהילתיים

אני במקצועי אמרגן חתונות ואני מזדהה עם כל מלה מהכתבות. כמי שנוכח בכל חתונה, אני רואה כיצד למחותנים אין את השקל הראשון, ולמרות זאת מוציאים אלפי שקלים כי 'חייבים'...

אז ראשית, המלצתי לפנות לרשות העירונית המקומית להקמת אולמות שמחה (אולי בשיתוף עם "מפעל-הפיס") שיהיו במתכונת "המחודשת" (מתכונת "בית־כנסת"). הווה אומר – אולם קטן לסעודה משפחתית מצומצמת ללא הגבלת מינימום מנות! ובצמוד אולם רחב ידיים לריקודים, כשהאורחים המגיעים לברך במול טוב למחותן לא יצטרכו לדלג מעל שאריות הסעודה...

בדורנו, החיצוניות תופסת, וכל בעל שמחה חשוב לו להרגיש מוכבר. ומה שיוצא – שמחותן מוציא 50,000 ש"ח שאין לו ועוד מרגיש עלוב ומתביש מהאורחים שלו ברמה העלובה של השמחה. המנות הלא אכילות, האולם המלוכלך עוד טרם נכנסו אליו האורחים, והמזגן? מי מדבר.

ולכן: א. באולם "העתיד" שלנו – כדי שהמזים יצליח – יש לשים דגש על מכובדות הארוע, הווה אומר, מזגנים שיקררו היטב, אולם נקי ברמת תחזוקה גבוהה עם עובדי נקיון צמודים במשך הארוע. שתיה קרה וברים מתוחזקים.

ב. האוכל המוגש כבר – יכול להיות פשוט מאד, אפילו בורקס ורוגאלאך טריים, אבל טריים וטעימים, ומוגשים בצורה אסטטית ונעימה בשפע.

ג. לאגד יחד בעלי מקצוע כצלמים וזמרים, באיכות טובה ובמחיר שפוי!

ד. נקודה קטנה וחשובה – רמקול חופה – הוצאה בת כמה מאות ש"ח. יש צורך לבנות רמקול חופה מובנה במתחם החופה (כיום יש רק ב"ארמנות פרידמן" ב"ב). ה. אין מציאות של שעות נוספות! חופה מוקדמת, סיום

ריקודים לא יאוחר מ־11 ומיד מצוה טאנץ קצר (איש כטעמו) זה חסכון אדיר של כל נותני השירותים כמו האולם (600 שקל לשעה) צלם, אורגניסט, זמר, וכו'.

לחילופין, במקום עיריה, או מפעל הפיס, אולי איזשהו פילנטרופ שישקיע בבניית האולם למטרת חסד (כמו הרה"ח ר"ב אנגלנדר שליט"א, שהקים אולם קטן ונותנו לכל דורש חינם אין כסף לשמחות קטנות) ולמצוא מנהל לאולם בשכר כמובן, שינהל את האולם מבחינת הקייטרינג, התחזוקה וככו'.

בברכה,

יענקי רוזמן 0504103288

לאחד בעלי מקצוע 'שפויים'

קודם כל אשריך שאתם מעלים וכותבים את הנושא הכאוב ביותר של כלל ישראל, אל תיראו ואל תחתו ואל תרפו מהנושא החשוב הזה, ואפי' שאין תוצאות מידיות בשטח, אף על פי כן, כדאי הוא הנושא הזה שתמשיכו בו בכל הכח ואם נראה מכך שינוי ולו קל שבקלים כבר הועלתם המון והצלתם נפשות כפשוטו. ולדעתי, אני חושב שיכולים כן לעשות איזשהו שינוי בנושא.

שכן, בעצם כולם סבורים שצריך להביא לשינוי, אך למה אנשים עצמם לא עושים שינוי לבד? התירוץ הוא שמחותנים מתביישים להיות הראשונים. הם לא יודעים ממה להתחיל. ושלישית, שבסך הכל עושה חשבון המחותן שכל ההשקעה מלחסוך זה בין אלף לחמשת אלפים ש"ח או קצת יותר, א"כ הוא מוכן לוותר מלכתחילה וממשיך בשיגרה ונכנס לחיובות ולא צריך לריב עם בני הנוער שהגיעו לעת דודים, ומה שיהיה יהיה.

על כן לדעתי, כדי שנוכל לשנות צריכים משהו יותר רציני לעשות, ועם הכח של הפרסום של העיתון החזק "המודיע" נוכל בעזהשי"ת להצליח גם בזה.

צריכים להקים איהו שהוא ארגון 'עזרת נישואין של כלל ישראל' שיעשה מכרו בין כל המקצועות: זמר, תזמורת, גראמער, צלם, ועוד ועוד, ומי שהכי זול הם יכנסו לרשימה. ואז נפרסם את הארגון, ומחותן שרוצה לקבל את הרשימה מוכרח להתחייב על תקנון: מחותן מתחייב לקחת מכל המקצוענים ולא רק חלק; המחותנים מתחייבים שהחתונה תסתים בשעה, כדוגמא, 12:00 (אז יש עדיין אוטובוסים); החתונה היא רק באולמות מסויימים שהארגון ממליץ עליהם, ועוד ועוד תקנות שנעשה בהמשך.

בכך נרוויח, שהמחותנים יראו שמאד כדאי להם לקחת את החבילה, מכיון שאז הם חוסכים לו אלפי שקלים. וגם בעלי המקצוע יראו שאנחנו לא סתם מורידים מחירים אלא הם שותפים לענין, וזה גם יהיה מאד משתלם להם, מכיון שאנחנו נציע להם הרבה עבודה. בשלב הבא יכולים להכניס לרשימה גם מקצוענים כמו עושי שטריימל, כלי כסף ועוד ועוד.

וגם אולמות. ארגון מסודר עם כח ציבורי יוכל לפעול שהאולמות לא יכפו על הלקוחות להזמין 300 מנות אלא יסכימו לפחות. ואם נהיה עקביים נוכל בעזהשי"ת לעשות שינוי גדול בענין הזה.

בברכה והצלחה,

מוביה קנרץ

נדרשת פעולה

המחותנים הנכבדים מוויליאמסבורג שהצליחו לערוך חתונה במחיר כ"כ מוזל – רק ההדים והכתבות הרבות סביב החתונה הזו כבר מוכיחים שזה דבר לא מעשי ולא יומיומי. מעשה חריג בכל קנה מידה. ושאלתי: האם בכלל אפשר להוריד עלויות בחתונות ולהופכן למעשה שיגרה? כשאני מנסה לחשוב על כך, רק אינסוף הנקודות שצריך לחשוב עליהן מוריד לי את כל החשק, ואז כבר מזמינים מקום באולם מוכר וידוע כב"כ או כירושלים ומשלמים את הסכום הדמיוני...

בכלל, במקום מגורי בקרית גת אין אפילו אולם נורמלי בו אפשר לחגוג חתונה קטנה וצנועה, ובמקרה וכן נחגוג שם חתונה, צריך לדאוג לחופה, לקייטרינג, לקבלת פנים, למראה סביר של האולם, ועוד ועוד...

אני חושב שיחידים לא יכולים להרים כאלו פרויקטים. זה דבר רציני ומשמעותי מדי לבן אדם בודד. יש צורך בקבוצת הורים – מחותנים רצינית, שתשב על המדוכה ותחשוב על כל שלל הפרטים, וזה כבר דבר שצריך כח רצון של ציבור שלם ואני מקווה שנמצא אותו...

והלוראי!

י. קרית גת

אפשר גם אחרת!

קראתי בענין את הדיון בענין ההוצאות המיותרות בחתונה, הבאתם דעה מאד נכונה של הרב ל', שזה ענין של החלטה לחסוך במקום שיכולים לחסוך, ורצייתי להוסיף את הנעשה בעזרת הנשים.

השכרת בגדי פאר לכל הילדים/נכדים היא לדעתי הוצאה מיותרת. הופכים חתונה לארוע, וכולם שחקנים בהצגה הגדולה. מדוע שהחתונה לא תהיה כמו בכל הדורות, שמחה יהודית אמיתית בהקמת בית בישראל. מדוע השמחה בבגדים ובהבלים הנוספים?

הלבוש אמור להיות מכובד, אבל לא מפואר ומנקר עיניים. מדוע לא לקנות לחתונה בגד שיוכל לשמש בהמשך בשבתות ובחגים, ולחסוך אלפי שקלים.

כשהעזתי על כך אמרו לי שהקטנות כ"כ מחכות להזדמנות ללבוש בגד מפואר. האם הם גם ישלמו את הבגד? האם הילדים מכותיבים להורים מהלכים, או שההורים מובילים את הילדים ליעד שההורים מאמינים בחשיבותו? והאם הילדים לא ישמחו בטיול לשוויץ? האם יתנו להם? מה ההבדל? איך אפשר להוציא הוצאות כשאין מאין להוציא, רק כדי לא לאכזב את הילדים?

אין לי ספק שאם יהיה פחות פאר, יהיו גם פחות תמונות להנציח את ההצגה המיותרת.

השינוי כאן מעשי, הוא ענין של החלטה לא ללכת בעיניים עצומות אחרי אחרים, אלא לפי היכולת העצמית, והילדים המאוכזבים ילמדו פרק בניהול חיים בתבונה ובאחריות.

מודה לכם על העלאת הנושא החשוב.

ש. ר. ו.

בני ערובה

אני רוצה להתייחס בכאב רב בצורה יותר מודגשת למשפט אחד משבוע שעבר: "באולם, מה לעשות, יתעקשו לא להפחית ממנימום של 350 אורחים".

פה לדעתי טמון לב הבעיה, ואני מציייר את תמונת המצב האבסורדית, כשאין לי פתרון להציע...

בעלי אולמות חתונה, דורשים עבור האולם סכום מכובד ביותר עבור אולם בסדר גודל של חתונות לעומת האולמות הקטנים. אם ניקח אולם ממוצע בגודל של 200-250 מ"ר בבני ברק, מחירו לערב של שמחה יעמוד על בין 800 ל-1100 ש"ח בלי הגבלת זמן.

אולמות חתונה שגודלם הממוצע הוא כ-1000 מ"ר (פי 4-5 מגודל אולם קטן) לוקחים כ-6000 ש"ח (פי 7.5-5.5 יותר מאולם קטן) לא כולל שעות נוספות שהן 400 ש"ח לשעה, החל מהשעה 12 ודקה.

עד כאן העניין נסבל וסביר, (למרות, שאנחנו באופן אישי, כולל ילדינו הנשואים והבוגרים ב"ה, מוכנים להתפשר על אולם עם פחות נברשות, קרי פחות הוצאת חשמל, קרי הוזלה במחיר, משהו בסגנון אולם נחמד מתחת לבתי מדרש ומבני ציבור...)

אבל מה שקורה מעבר לכך, הוא שערוריה אמיתית. למה אולמות מכריחים לקחת קייטרינג מטעמם? כדי להרוויח פעם נוספת? הרי אם הקייטרינג היה נפתח לתחרות (כמובן לפי ההכשר המקובל על בעלי האולם) היתה הוזלה משמעותית במחיר המנות וברמתן. מדוע מכריחים אותנו לקחת מינימום של 300 מנות? למה אי אפשר להסתפק בסעודת מצוה למספר מצומצם של סועדים, ולעבור אחרי כן, לשולחן מתוק ברמה המותאמת לכיסו של כל אחד!!! (מי זוכר את התקופה, שבכר מצוה ובאירוסים הגישו סעודה לכולם, וב"ה השמחה לא נפצה כלל עם המעבר לשולחן המתוק...) שלא לדבר על משפחות שסדר הגודל שלהן מלכתחילה, הוא קטן בהרבה, וגם במשפחות גדולות, ראיתי בעיני שולחנות שלמים שלא נגעו בהם עד לריקודים...

רוצים הוכחה לעובדה שבעלי אולמות יש להם מונופול בלתי מוסבר והם עושים בנו כבשלהם בלי בושה? תארו לכם, בעלי חנות מצעים, שמוכרים נדוניה רק בתנאי שתתרמו 10

מגבות לכלות־עניות, מה תעשו אז? תפנו לחנות אחרת, תאמרו באדיבות לבעלי החנות, שלא ידאגו לענייני הצדקה שלכם, נכון? אך אולי חסד בבני ברק עושקים את בעלי השמחה ב־180 ש"ח כל צד כלומר 360 ש"ח לשמחה, עבור "סעודת עניים", ואח"כ מתפארים כמה סעודות עניים עשו בשנה... ולמרות שעפ"י דין אין להם היתר לעשות זאת, הם יורדים לחיי הלוקח אם לא ישלם... ולמה? כי אין לו לאן ללכת... כי אנחנו שבויים בידיים שלהם, אז אפשר לעשות ככל העולה על רוחם ואין פוצה פה ומצפצץ...

נכון שאפשר להזיל גם בתחומים אחרים כמו צלם, תזמורת, זמר וגראמער, אבל תסכימו שהנושא הזה פתוח לתחרות, תזמורת מתחילה, צלם לא ממותג, זמר וגראמער מתחילים או מבני המשפחה, הם מלאי רצון טוב, ועושים עבודה יפה, וחוסכים הרבה מאד בעלויות. ובמשפחות מבורכות — כל 100 ש"ח הם משמעותיים ביותר.

לאיש הקטן, אין פתרון מול הבריונות הזו... ושלא יאמרו לנו, אף אחד לא מכריח אתכם, כי מלחמנו הם אוכלים ואת דמנו הם שותים... (ולא במליצה... לצערנו) רק עסקני העדות, יבינו את נחיצות העניין ויכנסו לעבי הקורה, עם שיתוף פעולה של הקהל (שבחלקו נהנה להרגיש גביר ללילה אחד גם במחיר הרבה לילות ללא שינה) נוכל לראות בעז"ה שינוי מבורך במצב האבסורדי בו אנו נמצאים.

ויה"ר שישררו תמיד שמחות בגבולנו, מתוך לב שמח, ובריאות גוף ונפש, והרחבת הדעת...

ש' פ' ירושלים

הוצאות בלי חשבון

אני לא יודעת אם דיברתם על זה במאמר קודם לזה, אבל הנושא של בגדי פאר וכל השאר — לכל האחיות (וגם בנות הדודות), עבר מזמן כל גדר וכל גבול. כשעליתי ארצה מארה"ב לפני כ־38 שנה, כ"כ הערכתי את הישראלים בחתונות, שלא כמו בארה"ב, קנו לבנות של בעלי השמחה בגדי שבת מכובדים, שיכלו אח"כ לשמש לשבתות ולחגים. לעומת זאת, באמריקה בעלי השמחה היו קונים או שוכרים בגד יקר, ומבזבזים הרבה כסף על לבוש רק לערב אחד.

כמה כאב לי לראות, שהמנהג המכוער הזה הגיע לארץ. שוכרים בגדי פאר לאחיות הגדולות והקטנות במחירים שלא יאומנו, יחד עם עוד הוצאות יקרות: בזבזו כספי, וגם איזה מסר חינוכי שלילי אנו מוסרות לבנותינו! בחתונה אחרונה התחננתי לבנות משפחתי שלא לעשות את השטריות האלו, אבל בגלל שאחת כן עשתה... "אז אי אפשר להשאיר את שאר הבנות־דודות מקופחות". אלפי אלפי שקלים לפח, כדי ללמד את ההפך של "שקר החן והבל היופי".

א. ניימן, ירושלים.

פיצוי כספי שיחולל שינוי

המשיכו עם הכתבות במלוא המרץ. אם יום אחד יהיה שינוי, תקנו בכך את עולמכם... ולגופו של ענין, קראתי את ההצעה על הקמת אולמות שבהם יהיה ניתן לקיים שמחה רק ל־200 איש (כשהרעיון נכון מאד. אגב, השבוע פגש אותי ידיד־מכר רחוק, שהתחנן בפני שאגיע לחתונה. שאלתיו מה אני נחוץ לו, והרי איני קרוב, ענה: אני חייב להזמין 300 מנות, ואין לי שום דרך למלא את השולחנות. המשפחות לא גדולות, ואם לא יבואו יהיה פשוט ריק ואשלם על מנות לחינם...)

אך לדעתי אין צורך להקים ארגונים ולבנות אולמות וכו'. כל מה שצריך הוא, שיתארגנו כמה נגידי־עם שיבקשו להביא שינוי ולהקל על כלל ישראל, והם יעמידו סכום מסויים כאשר נניח ו־50 הראשונים שיעשו חתונות באולמות של 'שבע ברכות' וילכו על המינימום ממש, וכן יסיימו את החתונה בשעה מוקדמת, יקבלו כל אחד מענק של נניח 20-10 אל"ש.

אני בטוח שאחרי כן אנשים יעמדו בתור לעשות חתונות צנועות, שכן ממה נפשך: אם יזכה לקבל את המענק המובטח, הרוויח, אך גם אם לא — הרוויח בעצם החסכון... כך תפתח מגמה ובמקום שה'עדר' יסחוב את כולם להשקיע כמה שיותר, נגלה שאפשר למשוך את העולם להשקיע כמה שפחות.

מה שברור, שעלינו לכוון יותר ב'אתה חונן לאדם דעת'... אנו מפורים היום בלי הגבלה ובלי לחשוב, וכל זה כשעם מעט מחשבה ואם רק נקבל החלטה, נוכל במחי יד לעצור את השטפון והבזבז הזה שאין לו כל הסבר. אנא, המשיכו ואל תרפו. בנפשנו הדבר.

ח' ברגר ירושלים

לעבור ל'בארים'

ישר כח על הנושא הבער, היקר, והמיותר... דבר אחד לא נאמר בכתבה, מדוע בבית מלון כולם לוקחים את מנתם מהבר, בלי הבדל מעמד. למה שלא יהיה בר רחב ידיים עם דגים, פחזניה, תוספות + מנה בשרית. מה יכול להיות? שיקחו יותר מנות? עם כל זה, החסכון אדיר, של מלצרים + מזון. הסעודה תסתיים תוך שעה, אח"כ יתקיימו שעתיים של ריקודים, והביתה בשמחה רבה. כל אולם יסכים על כך, כי בעצם הרווח של שכירות אולם הוא יקבל, רק יחסוך את שכר המלצרים והמזון. בהצלחה ואל תרפו,

י' שמריק

אפשר לשנות

מנות. 100 גברים ו־100 נשים למשפחה הקרובה בלבד (הגדרת קרובים זה לובשי בגדי שבת). כל השאר יטלו ידיהם לסעודת פרווה הכוללת סלטים, טשולנט וקוגל וכדו', בזמן הסעודה.

(3) כסא יסופק ע"י האולם בלבד.

(4) האורות ומערכת החשמל ינותקו אוטומטית בשעה 12.30 וישאר אור מועט לקפל ציוד.

(5) לא יהיה ניתן להכניס לאולם משקאות חריפים אלא הכל יסופק ע"י האולם בלבד.

(6) אין להכניס פרחים לשולחנות ופמוטים וכו' אלא מה שמסופק ע"י האולם. חתונה כזו לא אמורה לעלות מעל 15 אלף ש"ח לשני הצדדים כולל הכל!

מורי ורבותי, עסקני הקהילות, אנא ליכנסו לעבי הקורה ובמקום לדאוג למשפחות שקרסו ניתן למנוע את הקריסה מראש.

י' כהן

(2) עם הזמן גם מהמשפחה הקרובה, כמו דודים מבוגרים, יוותרו על הסעודה בשעה המאוחרת ויירדו הרבה מנות.

(3) החתונה תסתיים מוקדם יותר וייחסכו ה"שעות נוספות" של הצלם, מסריט, גראמער, תזמורת, אולם וכו'.

(4) האברכים חברי החתן יבואו לשמחו בשעה מוקדמת, מיד עם סיום ה"כולל", ויוכלו לישון מוקדם לצבור כח לעוד יום לימוד תורה.

ב. שיקום מנהל אולם שחשקה נפשו בשכר גם בעוה"ז וגם בעוה"ב ויעשה תקנות באולם שלו שגורמות להוזלה של 70 אחוז מהוצאות ליל החתונה ע"י הרעיונות הבאים:

(1) האולם יספק את מערכת ההגברה ופלעשים לצלמים והוא בעצמו יעסיק צלם, מסריט, נגן וזמר (יהיה ניתן לבחור בין כמה מכל מקצוע). הרבה מהמחיר כיום, זו ההובלה של דברים אלו כל ערב מחדש.

(2) מנות הסעודה לא יעלו על 200

קול זעקת המחותנים הצעירים שנכנסים משנה זו לעונת שמחת צאצאיהם שנושאים חובות על צווארם עוד לפני חתונות הילדים עקב המשכנתא שרובצת על צווארם — זועק לעסקני הקהילות שיתקנו תקנות לצמצום דראסטי, ואכן נחשפתי לכמה וכמה רעיונות מעשיים כדי להתחיל ולהניע את ההוולה, והנה שניים מתוכם.

א. רעיונו המוצלח של הסופר הנכבד ר' מנחם קלוגמן הי"ו, להפוך את סדר החתונה המקובל בא"י. דהיינו שמיד לאחר החופה יוזמן כל הקהל לכיבוד קל ללא נט"ו ולאחר כ־45 דק' יפצחו בריקודי שמחה עד לשעה 9.30 בלילה, ואז כל החברים והמחותנים יעזבו את האולם והמשפחה הקרובה תתיישב לסעודה כידי המלך למשך שעה, ולאחמ"כ המצוה טאנץ. הרווח בשיטה זו:

(1) ניתן לשחרר את התזמורת עוד לפני11